

NHẬN ĐỊNH CÁC XU HƯỚNG SÁNG TÁC KIẾN TRÚC NHÀ Ở MẶT PHỐ TẠI THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

IDENTIFICATION OF CREATIVE TENDENCIES OF ARCHITECTURAL STREET HOUSES IN DA NANG CITY

Lê Minh Sơn

Trường Đại học Bách khoa, Đại học Đà Nẵng; leminhson@hotmail.com

Tóm tắt - Từ khi trở thành Thành phố trực thuộc trung ương, Đà Nẵng đã tạo được những thay đổi vô cùng to lớn trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Thu nhập và mức sống của người dân từ đó cũng được nâng cao hơn nhiều. Việc các gia đình xây dựng cho chính mình những ngôi nhà để ở đã trở thành một nhu cầu thiết yếu. Chúng ta đã thấy xuất hiện nhiều thể loại sáng tác mặt tiền kiến trúc ở các tuyến phố, các khu đô thị. Việc xây dựng là rất rầm rộ, nhưng vấn đề đặt ra ở đây là xây nhà theo kiểu nào? Nghiên cứu này của chúng tôi tập trung khảo sát và đánh giá hình thức mặt đứng kiến trúc của những ngôi nhà ở chia lô trên các tuyến đường chính tại khu trung tâm thành phố Đà Nẵng, để từ đó đưa ra những phân tích đúng đắn về ưu và nhược điểm của từng xu hướng sáng tác. Nhận định xu hướng nào là có triển vọng cần phát huy, xu hướng nào cần phải hạn chế.

Từ khóa - kiến trúc nhà chia lô; mặt đứng kiến trúc; mặt tiền nhà phố; phân loại mặt đứng; xu hướng sáng tác.

1. Đặt vấn đề

Trong giai đoạn phát triển kinh tế thị trường ở Đà Nẵng, mô hình nhà ở thấp tầng phân lô được mở rộng khắp nơi. Các lô đất được chia nhỏ bình quân từ 60-100m²/1 lô, chiều rộng trung bình khoảng 4-6m, chiều cao thông thường từ 3-4 tầng (1). Nhà chia lô kiểu phố được ưa chuộng vì có những đặc điểm sau: Tiết kiệm được đất, tăng mật độ xây dựng trong khu đô thị, thích hợp với tầng lớp cư dân đô thị mà cuộc sống của họ gắn liền với lợi ích khai thác không gian mặt tiền làm dịch vụ; giao tiếp trực tiếp với không gian công cộng; vốn đầu tư không quá nhiều; có thể sử dụng các công nghệ thi công không quá phức tạp.

Tuy nhiên, theo quan sát của chúng tôi, thể loại nhà mặt phố này ở Đà Nẵng khi thì có bản vẽ thiết kế của kiến trúc sư, khi thì do những nhà thầu làm theo ý kiến của chủ nhân. Nhưng bao trùm lên cả là ý tưởng của chủ nhân ngôi nhà thường quyết định phong cách kiến trúc. Chính việc tự do sáng tác đó có ảnh hưởng rất lớn đến bộ mặt đô thị. Cũng có một vài tuyến phố và lô phố xây khá đẹp, song do thiếu sự nghiên cứu toàn diện về các chỉ tiêu, các không gian ở, đặc biệt ở hình thức kiến trúc, nên nhìn chung thể loại nhà ở này vẫn còn nhiều bất cập, do đó mục tiêu nghiên cứu này của chúng tôi nhằm: *một là*, phân loại và thống kê các kiểu loại kiến trúc nhà ở mặt phố tại khu vực trung tâm thành phố Đà Nẵng; *hai là*, phân tích các xu hướng sáng tác kiến trúc trên phương diện thẩm mỹ, để từ đó đưa ra nhận định xu hướng nào cần phát huy, xu hướng nào cần hạn chế.

Chúng tôi giới hạn phạm vi nghiên cứu như sau:

- *Về không gian*: 10 tuyến đường: Quang Trung, Hùng Vương, Lê Duẩn, Nguyễn Chí Thanh, Lê Lợi, Trần Phú, Lý Tự Trọng, Bạch Đằng, Nguyễn Văn Linh, Phan Châu

Abstract - Since becoming one of central cities of Vietnam, Da Nang has made huge changes in social and economic development strategies. Income and living standards of the people in Da Nang have much more increased. Owning a house becomes an essential need. We can see diverse genres of architectural facades along the streets in the city and in urban areas. Houses are messily constructed in Da Nang, but the question is "what kinds of architectures should be used?" Our study focuses on investigating and analyzing architectural facades of the houses on the main roads in the city center of Da Nang. Based on the proper analysis of the advantages and disadvantages of these architectural trends, we identify which ones should be promoted; which ones should be limited.

Key words - architecture of split plot; architecture facade; townhouse façade; classification of façade; creative trends.

Trình, vì ở đây là nơi xuất phát đầu tiên những xu hướng sáng tác kiến trúc sau đó lan ra các khu đô thị mới khác.

- *Giới hạn về đối tượng nghiên cứu*: tất cả các nhà ở mặt tiền được sử dụng cho mục đích ở và kinh doanh, không bao gồm các nhà phục vụ cho mục đích công cộng.

- *Về phương pháp nghiên cứu*: điều tra, khảo sát (chụp ảnh, vẽ ghi, điền phiếu thông tin...); phân tích, tổng hợp (thống kê, phân loại...).

Sau khi khảo sát hình thức mặt đứng của 1289 căn nhà ở mặt tiền trên 10 tuyến phố, nhóm nghiên cứu tổ chức phân chia theo các cách thức như sau: Thứ nhất, phân chia theo số tầng nhà (nhà 1 tầng, 2 tầng..., - hơn 5 tầng); thứ hai, phân theo hình thức sử dụng (nhà chỉ dùng để ở, nhà dùng để ở và kinh doanh kết hợp); thứ ba, phân theo phong cách kiến trúc (nhại cổ, hiện đại, Chiết trung, Cổ truyền, nhà cấp 4). Ở bài viết này, chúng tôi quan tâm nhất đến cách phân loại thứ ba, tức là phân loại theo hình thức kiến trúc.

Như vậy, kết quả thống kê cuối cùng của nhóm khảo sát là: Khi phân theo số tầng nhà thì số lượng nhà 3 tầng chiếm tỷ lệ nhiều nhất (560 nhà, chiếm tỉ lệ 43%), ít nhất là nhà lớn hơn hoặc bằng 5 tầng (38 nhà, 3%). Điều này cho chúng ta thấy rằng nhà ở chia lô với số tầng trung bình từ 3-4 là phù hợp nhất với nhu cầu sử dụng của gia đình (Kết quả này cũng trùng khớp với số liệu khảo sát của tác giả Nguyễn Mai Anh mà chúng tôi đã trích dẫn ở phần đầu).

Kết quả phân loại theo chức năng sử dụng, nhóm chúng tôi khảo sát và tổng hợp như sau: nhà mặt tiền kết hợp kinh doanh là 1081 nhà (84%), nhà mặt tiền chỉ để ở là 217 nhà (16%). Điều này là hợp lý, thể hiện tính chất đặc thù của sản xuất nhỏ có tính gia đình, phù hợp với khả năng kinh tế, đồng thời giải quyết một phần đáng kể công việc làm ăn của các gia đình.

2. Phân loại theo hình thức kiến trúc

2.1. Mặt đứng theo xu hướng nhại cổ (mô phỏng Cổ điển)

Theo kết quả khảo sát có 56 căn nhà (chiếm tỉ lệ 4%) được xây dựng theo phong cách này. Chúng tôi gọi là nhại cổ mà không gọi là Tân cổ điển vì Tân cổ điển là một phong cách, ở đây chỉ là sự chấp vá những chi tiết Cổ điển đã được biến tấu cho phù hợp với thị hiếu của chủ nhà và điều kiện thi công.

Những ngôi nhà này được xây dựng với nhiều chi tiết trang trí xuất phát từ kiến trúc Cổ điển phương Tây như: Hy Lạp, La Mã, Phục Hưng, Cổ điển Pháp... được thể hiện ở các thức cột: Doric, Ionic, Corinth..., tuy nhiên đã cải biến không theo đúng tỉ lệ module của từng loại cột ban đầu. Ngoài ra, còn phải kể đến những trang trí rườm rà như trang hoa đắp nổi, các consol giả chịu lực, ống khói xây giả...

Hình 1. Nhà số 28 Quang Trung, 121 Hùng Vương có mặt đứng theo kiểu mô phỏng Cổ điển

2.2. Mặt đứng theo xu hướng hiện đại

Với nhà mặt phố xây dựng theo kiểu hiện đại hay hiện đại mới, theo khảo sát của nhóm chúng tôi, có 251 nhà (19%). Các công trình được xây dựng theo xu hướng này sử dụng những ưu điểm của trào lưu kiến trúc hiện đại, có thể nhận biết bởi những đặc trưng sau: Mặt đứng không làm theo lối đối xứng mà thay bằng những hình thức trang trí cách tân, tự do, đường nét mang tính hình học; Sử dụng các vật liệu như: kính cường lực, thép, nhôm, bê tông trần.

Hình 2. Nhà số 84, 91-93 Lê Lợi có mặt đứng theo kiểu kiến trúc hiện đại

Nhìn chung thể loại sáng tác kiến trúc mặt đứng theo phong cách kiến trúc hiện đại, loại bỏ các chi tiết trang trí của kiến trúc Cổ điển. Mặt đứng thường quy vào các hình hộp đơn giản, hệ ban công tạo khối bóng đổ sâu, đem lại nét sống động và trẻ trung cho ngôi nhà.

2.3. Mặt đứng theo xu hướng Chiết trung

Kiến trúc theo xu hướng Chiết trung được hiểu là sự pha trộn nhiều phong cách thiết kế khác nhau vào trong một công trình. Trên thế giới, có hẳn một trường phái kiến trúc Chiết trung (eclecticism) và để lại rất nhiều công trình đẹp (2). Trong khi khảo sát và phân loại mặt đứng trên 10 tuyến phố, chúng tôi nhận thấy phần lớn mặt tiền các ngôi nhà khó phân định rạch ròi một phong cách kiến trúc cụ thể, nói đúng hơn có thể gọi đó là một tổ hợp của các sự cóp nhặt có chủ định hoặc không có chủ định những thành phần, chi tiết kiến trúc lại với nhau.

Với những căn nhà có thiết kế như vậy chúng tôi thống kê được 732 (57%), một số lượng cao nhất trong tổng số tỷ lệ phân chia mà nhóm chúng tôi đã khảo sát.

Đa số những công trình theo xu hướng chiết trung ở Đà Nẵng là sự pha trộn khá táo bạo, nhưng có phần hơi hồ lớn, hiệu quả thẩm mỹ lại chưa cao. Các pha trộn đó thường là sự kết hợp giữa ngôi nhà xây dựng theo xu hướng cách tân sau đổi mới, tuy nhiên lại có đính kèm những yếu tố của trào lưu Cổ điển phương Tây hay những yếu tố truyền thống Việt Nam.

Một số biểu hiện khác thường thấy đó là cách sử dụng hệ thống mái để tạo thành một trò chơi lắp ghép các hệ mái to nhỏ, ngang dọc với ý đồ tạo nên hình ảnh lạ mắt. Trong xu hướng này có những biểu hiện Chiết trung như sự pha tạp mái nhà Thái Lan với các loại chóp khác nhau (chóp nón, chóp vuông...).

Hình 3. Nhà số 23, 55B, 119 trên đường Nguyễn Chí Thanh có mặt đứng được thiết kế theo xu hướng Chiết trung

2.4. Mặt đứng theo xu hướng Cổ truyền

Đây là một xu hướng lành mạnh, vận dụng kiến trúc truyền thống trong ngôi nhà hiện đại, có các chi tiết đặc trưng của kiến trúc cổ truyền Việt Nam như: hệ vì kèo truyền thống, mái ngói dân gian (lợp ngói thanh lưu ly, ngói đất nung trắng men), có các cột tròn, các chi tiết hoa văn trang trí hình chữ Triện...

Hầu hết những căn nhà được xây dựng theo xu hướng kiến trúc này ra đời trong hoặc trước thời kỳ thời thuộc Pháp, cho nên đến nay đã xuống cấp, tuy nhiên những nét duyên dáng vốn có của chúng theo thời gian vẫn còn trường tồn. Theo thể loại này chúng tôi thống kê được 11 nhà (1%).

Hình 4. Nhà số 320 Hùng Vương và 124 Trần Phú là hai trong số những căn nhà được xây dựng theo hình thức kiến trúc cổ truyền

2.5. Một số xu hướng sáng tác khác

Nhìn chung trong tổng thể phân loại, hình thức mặt đứng là rất đa dạng. Chúng tôi liệt kê ra như trên những xu hướng thiết kế dễ nhận thấy nhất bằng trực quan, tuy nhiên có rất nhiều căn nhà mà thiết kế của nó không rõ ràng từ cách sắp xếp các thành phần, chi tiết kiến trúc cho đến cách bố cục mặt đứng. Đó là tổng hợp của những sự vay mượn, cóp nhặt có chủ định hoặc không có chủ định các kiểu loại kiến trúc khác nhau. Những kiểu nhà như vậy chúng tôi thống nhất sắp xếp vào xu hướng kiến trúc Chiết trung như đã nói ở trên.

Ngoài ra còn có một số lượng không nhỏ những căn nhà thiết kế với cấu trúc tạm bợ, mặt đứng đơn sơ, không trang trí, chỉ bố trí các tấm biển quảng cáo chiếm hầu hết diện tích mặt tiền để cho thuê kinh doanh. Loại này thường là nhà có 1 tầng trệt, hoặc thêm gác lửng làm giả tầng 2. Với những căn theo hình thức này, nhóm chúng tôi thống kê có 248 nhà (19%).

Hình 5. Nhà số 187 Nguyễn Chí Thanh; 202 Trần Phú; 77 Hùng Vương là một trong những thể loại nhà cấp 4 với thiết kế mặt đứng đơn sơ

3. Những nhận định và đề xuất

3.1. Những nhận định

3.1.1. Sáng tác mặt đứng theo xu hướng nhại Cổ

Nghệ thuật kiến trúc Hi Lạp cổ đại đã được phát triển từ trên 3000 năm nay, sau đó kiến trúc La Mã tiếp tục phát triển nghệ thuật Hi Lạp từ những năm đầu Công nguyên. Nghệ thuật kiến trúc Hi Lạp – La Mã cổ đại đã trở thành di sản mẫu mực của kiến trúc phương Tây.

Tuy nhiên các công trình được khảo sát ở đây lại không theo đúng triết đề một phong cách nào. Cả người thiết kế và chủ nhà dường như chưa có (hoặc hạn chế) kiến thức về kiến trúc Cổ điển, chỉ là sự sao chép tự do theo ý thích để diễn đạt một tâm lý mà cho phép người viết tạm gọi là “phụ nông”, có khi lại muốn khoe kiến thức. Bên cạnh đó cũng do một phần tệ sùng bái hàng ngoại nên trong ngôi nhà chia lô nhỏ bé của mình họ cũng cố gắng để đưa vào rất nhiều những chi tiết trang trí của kiến trúc phương Tây, nhưng không đồng nhất.

Thiết kế nhà ở theo kiểu kiến trúc Cổ điển không phải là xấu, tuy nhiên phải biết vận dụng (không sao chép) các chi tiết kiến trúc Cổ điển, phải có sự tìm tòi những nét mới mẻ, sáng tạo để công trình phù hợp với điều kiện khí hậu, điều kiện tự nhiên và xã hội của địa phương.

3.1.2. Sáng tác mặt đứng theo xu hướng hiện đại

Xu hướng thiết kế hiện đại, hiện đại mới đã xuất hiện ngày càng nhiều. Đây là một thiết kế lành mạnh, vì ít ra nó cũng là chủ nghĩa công năng, khước từ kiểu kiến trúc mô phỏng Cổ điển. Trong xu hướng sáng tác này, có những công trình được nghiên cứu sâu với những không gian đa dạng, bóng đổ tạo hình và các chi tiết rõ ràng, dứt khoát.

Với một thành phố trẻ và năng động như Đà Nẵng, xu hướng sáng tác mặt đứng kiến trúc hiện đại sẽ phù hợp cho những tuyến phố, những khu đô thị mới mọc lên. Tuy nhiên, nếu không có được sự đầu tư thực sự và những nghiên cứu thiết kế có chiều sâu, thì có khi sản phẩm tạo ra sẽ chạy theo chủ nghĩa hình thức, khó có thể tạo được những công trình đẹp và đúng nghĩa với phong cách kiến trúc này.

3.1.3. Sáng tác mặt đứng theo xu hướng Chiết trung

Như đã phân tích ở trên, Chiết trung đã phát triển thành một phong cách kiến trúc thịnh hành trên thế giới. Tuy nhiên thiết kế kiến trúc theo phong cách Chiết trung là người thiết kế phải tinh thông và nắm rõ từng ngôn ngữ kiến trúc mà mình dự định kết hợp vào trong một tác phẩm, như vậy mới cho ra được sản phẩm đúng và đẹp.

Ở những công trình mà chúng tôi khảo sát, đa phần không phải như vậy, đó là sự pha tạp. Người thiết kế dường như chỉ cóp nhặt các chi tiết kiến trúc được cho là đẹp theo ý mình, sau đó kết hợp chúng lại một cách ngẫu nhiên với nhau. Tuy nhiên, sản phẩm tạo ra khá tón kém và tinh thẩm mỹ chưa cao, đôi khi còn tạo nên một hiệu ứng phong trào không cần thiết. Nếu một người thiết kế có kỹ năng và kinh nghiệm tốt, sẽ tạo được những mặt đứng Chiết trung đẹp và phù hợp với từng hoàn cảnh cụ thể. Đây cũng là một xu hướng sáng tác phổ biến hiện nay tại thành phố Đà Nẵng.

3.1.4. Sáng tác mặt đứng theo xu hướng Cổ truyền

Kiến trúc truyền thống không chỉ có mái cong, cột kèo, các mô-típ dân gian.. những cái thuộc phạm trù hình thức cụ thể bên ngoài, các thủ thuật chi tiết. Điều quan trọng ở đây là công trình kiến trúc được thiết kế theo tinh thần truyền thống phải là sự kết hợp khéo léo giữa không gian bên trong và bên ngoài. Khi sáng tác một tác phẩm kiến trúc có tính chất Cổ truyền, người thiết kế cố tìm cách thêm vào mặt đứng những chi tiết truyền thống, thì đó chính là một quan niệm sai lầm (3).

Kiến trúc trước tiên cần hiện đại để đáp ứng những nhu

cầu cơ bản của nó. Trong hiện đại đã bao hàm yếu tố dân tộc nếu như công trình được thiết kế bởi một kiến trúc sư tài năng, thiết tha với nguyện vọng và tâm lý của quần chúng nhân dân. Vấn đề ở đây là làm sao người kiến trúc sư khi sáng tác những tác phẩm kiến trúc, luôn trân trọng những gì là bản sắc dân tộc, để những cái đó có thể biến thành bản lĩnh và tay nghề vào trong công tác thiết kế. Có như vậy những công trình thiết kế mới hiện đại để đáp ứng tính thời đại, nhưng vẫn toát lên tính cổ truyền dân tộc. Như

Kenzo Tange đã nói "*Không ai ấu trĩ đem một mái nhà cố úp lên một công trình kiến trúc hình hộp rồi bảo đó là dân tộc – hiện đại*" (4).

Các sáng tác theo xu hướng Cổ truyền tìm về dân tộc đáng được trân trọng ở thời điểm này, trong những trường hợp cụ thể vẫn có thể dùng phong cách phục Cổ nhằm không phá vỡ những cảnh quan cổ kính có sẵn ở xung quanh, hoặc muốn tái tạo lại một hình ảnh xưa cũ.

Bảng 1. Tổng hợp và phân loại nhà ở mặt tiền trên 10 tuyến đường tại khu trung tâm thành phố Đà Nẵng

STT	Tên đường	Số lượng	Phân loại											
			Theo số tầng nhà					Theo chức năng sử dụng		Theo hình thức kiến trúc				
			1 tầng	2 tầng	3 tầng	4 tầng	≥5 tầng	Ở	Kinh Doanh	Nhại cổ	Hiện đại	Chiết trung	Cổ truyền	Cấp 4
1	Quang Trung	56	5	13	29	9	0	11	45	8	18	17	1	12
2	Hùng Vương	142	5	49	56	27	5	9	133	14	22	28	1	77
3	Lê Duẩn	277	28	52	141	43	3	8	269	4	9	205	2	35
4	Nguyễn Chí Thanh	142	7	42	62	27	4	47	95	9	43	75	2	13
5	Lê Lợi	108	3	33	57	15	0	29	79	1	27	60	0	20
6	Trần Phú	118	118	12	41	47	15	28	90	2	28	69	4	15
7	Lý Tự Trọng	124	5	47	47	21	4	56	68	8	22	82	0	12
8	Bạch Đằng	35	0	13	13	5	4	12	23	6	18	6	1	4
9	Nguyễn Văn Linh	58	0	3	15	37	3	16	42	3	27	28	0	0
10	Phan Châu Trinh	260	37	65	101	45	12	7	253	1	37	162	0	60
Tổng		1298 (100%)	112 (9%)	355 (27%)	560 (43%)	233 (18%)	38 (3%)	217 (16%)	1081 (84%)	56 (4%)	251 (19%)	732 (57%)	11 (1%)	248 (19%)

3.2. Những đề xuất

3.2.1. Về Quản lý

Trong khâu duyệt thiết kế và cấp phép xây dựng, ngoài việc yêu cầu hồ sơ bản vẽ kỹ thuật phải đúng với quy định, nên quan tâm đến chất lượng nghệ thuật kiến trúc. Khi duyệt hồ sơ thiết kế, cần xem xét kỹ lưỡng để ngăn chặn những xu hướng sáng tác làm bản đi môi trường kiến trúc đô thị. Tuy nhiên, đây là vấn đề tế nhị và khó thực thi, nếu làm không tốt sẽ ảnh hưởng đến sự sáng tạo nghệ thuật kiến trúc.

3.2.2. Về tuyên truyền

Đây là cách rất quan trọng để nâng cao trình độ nhận thức về thẩm mỹ kiến trúc trong người dân. Cần tuyên truyền để hạn chế sự phổ biến tràn lan những “mẫu nhà đẹp”, “biệt thự đẹp”, mà trong đó là sự cộp nhật không suy nghĩ, những kiểu kiến trúc không định hướng, theo chủ nghĩa hình thức chỉ nhằm phục vụ cho mục đích lợi nhuận, kinh doanh.

Việc tuyên truyền cần làm lâu dài, sâu rộng dưới những hình thức từ truyền thông đến các hội thảo, triển lãm, đồng thời phê phán những thị hiếu kiến trúc không lành mạnh. Trách nhiệm này thuộc về Hội kiến trúc sư, câu lạc bộ kiến trúc, đặc biệt là các trường đào tạo kiến trúc.

3.2.3. Về đào tạo

Một lượng không ít các kiến trúc sư trẻ chưa tập trung

trau dồi kiến thức chuyên môn, chưa có kinh nghiệm thiết kế, mặt khác vì buộc phải làm theo thị hiếu của khách hàng nên vô hình chung đã góp phần tiêu cực vào việc phát tán và truyền tay nhau các xu hướng sáng tác kiến trúc không lành mạnh.

Các trường đào tạo kiến trúc sư nên thực sự đầu tư vào chất lượng giảng dạy, tăng cường những giờ giảng thực tế cho các sinh viên hiểu đúng về bản chất và mục đích thiết kế của các xu hướng sáng tác kiến trúc trên thế giới, về kiến trúc truyền thống dân tộc, văn hóa ứng xử trong thiết kế kiến trúc. Bản thân các trường phải đặt nhiệm vụ chất lượng đào tạo lên hàng đầu, không chạy theo bệnh phong trào thành tích, khi đó các sản phẩm đầu ra sẽ có được chất lượng và trình độ tốt để hành nghề.

4. Kết luận

Nhiều ngôi nhà dân ở mặt phố trung tâm Đà Nẵng đã có những tìm tòi theo hướng kiến trúc hiện đại mới, sử dụng có hiệu quả màu sắc và vật liệu. Tạo được cho mặt đứng kiến trúc đô thị các không gian đa dạng khi kết hợp với hệ cây xanh trang trí, là xu hướng rất đáng được khuyến khích. Bên cạnh đó, cần có những nghiên cứu để đưa vào các yếu tố cổ truyền và địa phương, không chỉ ở hình thức bên ngoài mà cả ở bố cục bên trong, tạo nên những không gian ở phù hợp với vi khí hậu vùng miền, tiết kiệm năng lượng. Đây cũng là một xu hướng phát triển tất yếu theo tiêu chí kiến trúc sinh thái.

Những yếu tố trên giúp đưa kiến trúc nhà chia lô do dân tự xây dựng đến thể phát triển ổn định, tạo nên bộ mặt mới và sạch trong các khu đô thị ở Thành phố Đà Nẵng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Thống kê của tác giả Nguyễn Mai Anh (tại khu vực Hà Nội) đăng trong bài viết: “Kiến trúc nhà ở chia lô với bản sắc văn hóa kiến trúc Việt Nam”, *Tuyển tập nghiên cứu khoa học năm 2003*, Bộ Xây dựng, 2003, tr 188.
- [2] Để hiểu rõ thêm về phong cách kiến trúc “Chiết trung” và những biến thể của nó có thể tham khảo bài viết của tác giả: Khế Lêm,

“phong cách tân Chiết trung”, *Tạp chí Sông Hương*, Số 280, 2012, tr 6-12.

- [3] Nguyễn Đức Thiềm, *Góp phần tìm hiểu bản sắc kiến trúc truyền thống Việt Nam*, NXB Xây dựng, 2000, tr33.
- [4] Trích trả lời phỏng vấn của KTS Kenzo Tange với Tạp Chí Kiến trúc vào tháng 11/1995 tại HCM về vấn đề “dân tộc-hiện đại trong kiến trúc”. Ông đã nói: “*Không ai ấu trĩ đem một mái nhà cổ úp lên một công trình kiến trúc hình hộp rồi bảo đó là dân tộc – hiện đại*”
- [5] Trương Quang Thao, “Hỗn loạn và trật tự hay là Ngày mai bắt đầu từ hôm nay”, *Tuyển tập các báo cáo khoa học lần thứ 3*, Trường Đại học Kiến trúc Hồ Chí Minh, 1999, tr 14.

(BBT nhận bài: 09/03/2015, phản biện xong: 19/03/2015)